

ANTIIKKI

ENTISÖINTI ■ KERÄILY ■ KÄDENTAILOT ■ ARJEN HISTORIA

JA TAIDE

6/2017 • 8,60 €

NYT
6,90

Lumihiutale-valaisin
yli 159 000 euroa

Mikä
designissa
maksaa?

PALLO-TUOLIN KEKSIJÄ EERO AARNIO

Uusia ideoita
syntyy jatkuvasti

Marjatta Hietaniemellä
on 9000 erilaista pitsiä

Meissenin kuuluisa posliini
Kaunista
ja kallista

Hopeaa, messinkiä tai rautaa
Arvokas kynttelikkö

Sisustusarkkitehti Eero Aarnio

Ideat ovat loputon maailma

Sisustusarkkitehti, muotoilija Eero Aarnio, 85, on suomalaisen designin kärkinimi. Legendaarisen Pallotuolin ohella Aarnion valaisimet ovat saavuttaneet suursuosion.

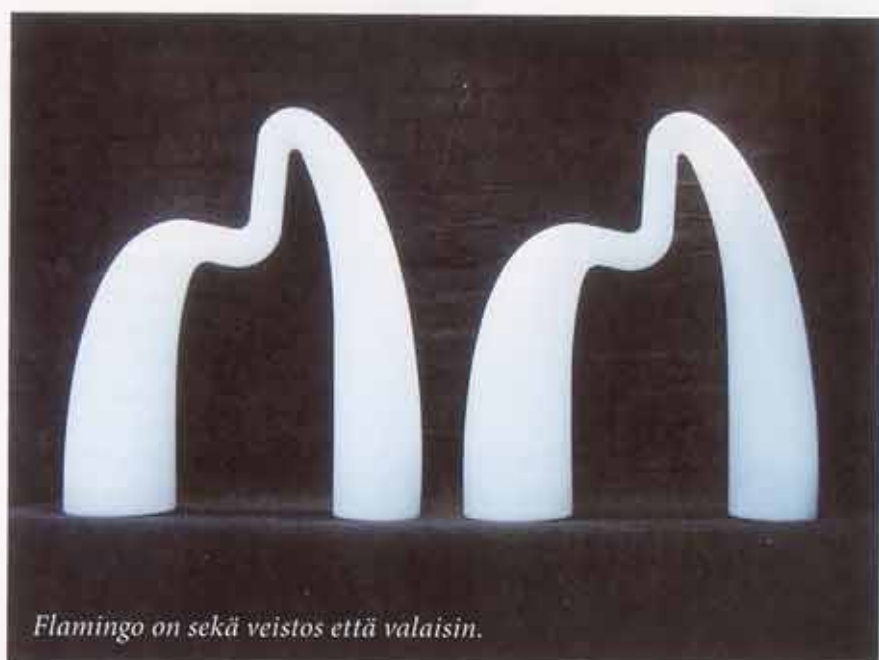

*Eero Aarnio tunnetaan
muovin ja lasikuidun
käytön edelläkävijänä
myös valaisimissa.*

TEKSTI: TIMO ELO

Pinja-terassivalaisin tuo valoa terassille.

Flamingo on sekä veistos että valaisin.

Flat Light, Litteä valo, sopii myös kapealle ikkunalaudalle.

Tein ensimmäisen valaisimeni ensimmäiseen omaan asuntoon, jonka olimme vaimoni **Pirkon** kanssa ostaneet Puotilasta vuonna 1962. Moni perii erilaisia mööpeleitä, mutta me emme olleet perineet mitään, vaan piti aloittaa ihan alusta. Näin ollen myös oman kodin valaisimet oli valmistettava itse. Aloitin leikkaamalla suorakaiteen muotoisesta pahvista varjostimen ja tein siitä rullan, jonka läpi työnsin Pirkon pitkiä sukkapuikkoja ja sitten rullasin lampun kiinni. Valaisin roikkui sähköjohdossa, ja se olikin hyvä keittiönlamppu, johon tuli lämmin valo eikä sähkölamppuakaan näkynyt.

Se oli aika hassu ja oli meillä monta vuotta, vaikka olikin tarkoitettu väliaikaiseksi, **Eero Aarnio** muistelee.

Hänellä on takanaan pitkä avioliitto Pirkko-vaimonsa kanssa.

– Tapasimme vuonna 1953 viipurilaisen osakunnan Pamauksen juhlissa, ja siitä se lähti. Menimme avioon vuonna 1956, ja kolme vuotta sen jälkeen syntyi ensimmäinen lapsemme, **Marja-Leena**. Toinen tytär, **Rea**, syntyi 1961. Heillä kummallakin on tyttö ja poika, joten lastenlapsia meillä on yhteensä neljä.

Pirkko Aarnio on valmistunut logonimiksi, puheen ja äänenkäytön opettajaksi. Työ vei hänet kuitenkin televisioon, Pasilaan

ja Ratakadulle, Tesvisioon. Hän on esiintynyt lukuisissa suorissa lasten lähetyksissä ja tehnyt kaikkiaan kolmisenkymmentä vuotta tv-työtä, muun muassa Niksulan Tv:ssä.

– Meillä on ollut Pirkon kanssa 17 kotia avioliittomme aikana. Niistä kaksi isoa omakotitaloa on itse suunniteltu ja rakennettu. Ja kaikissa niissä on myös ollut itse tehdyt lamput.

VALO ON TÄRKEÄ ELEMENTTI. Taloa suunniteltaessa on kannattaa tutkia, mistä suunnasta valo vuorokauden eri aikoina tulee.

– Yleensä kotona vietetään illalla aikaa yhdessä pitempiä hetkiä, kun taas aamulla on kiire töihin. Iltavalaistus on näin ollen

Swan eli Joutsen esiintyy erivärisinä versioina.

Tuplakupla on ollut myyntimenestys.

Cubo eli kuutio toimii myös kirkasvalolamppuna sekä pöydällä että lattialla.

Työnteko pitää virkeänä ja ideat tulevat samalla tavalla kuin nälkäkin, yhä uudelleen.

tärkeämpi. Esimerkiksi tässä nykyisessä talossamme meillä on iltapäivällä viiden aikaan parhain valo, joka heijastuu järveltä.

Veikkolassa järven rannalla sijaitsevassa valkoisessa omakotitalossa on isot ikkunat ja paljon valoa. Talo on täynnä isännän suunnittelema valaisimia.

- Pidän aina valoja päällä. On kiva, kun valoa tulee riittävästi, hän sanoo.

- Tuplakupla-valaisin on ollut myyntiin suunnatuista lamppuistani ensimmäinen. Sen tarina on varsin mielenkiintoinen. En ollut tekemässä lamppua, vaan halusin kokeilla lasin työstämistä. Ja vaikken aikaisemmin ollut suunnitellut lasiesineitä, ajattelin, että teen lasiveistoksen. Nyt niitä on tuolla ikkunalla - kirkas, vihreä ja kaksi valkoista. Kun suunnitelma oli valmis, soitin Iittalaan ja sieltä tuli tänne lasityön Suomen Mestari, joka kuitenkin totesi kahvipöydässä istuessamme, ettei suunnittelemani esinettä voi lasista tehdä. Eteisessä pois lähtiessään hän kuitenkin lupasi silti yrittää parhaansa. Hyvästä yrityksestä huolimatta sarjatuotanto ei onnistunut.

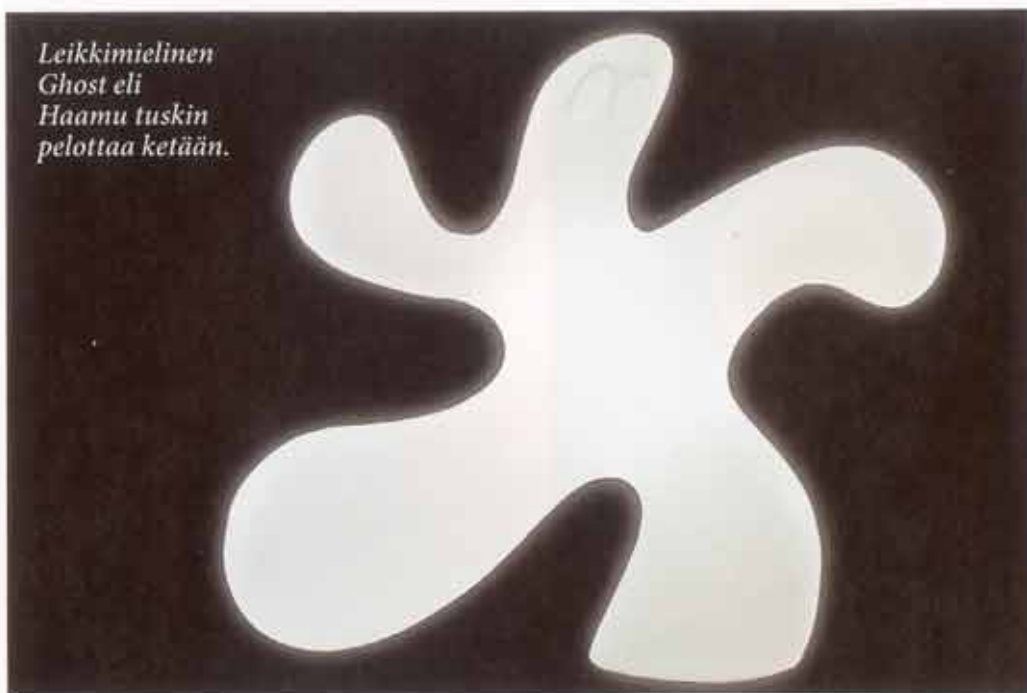
KUVA: WIKIPEDIA

Eero Aarnio on suomalaisen designin kärkihahmo.

EERO AARNIO

- Syntynyt Helsingissä 21.7.1932.
- Sisustusarkkitehti, huonekalusuunnittelija, professori h.c.
- Pallotuoli - kansainvälinen menestystuote, jonka kuuluisimpia tilaajia ovat olleet Monacon Grace, Iranin shaahi, Bing Crosby, Sammy Davis Junior sekä David Frost ja Suomessa muun muassa Urho Kekkonen.
- Muita lasikuitutuoleja: Pastilli, Tomaatti ja Formula.
- The Tree -tilanjakaja Milanon huonekalumessuilla 2008.
- Teoksia mm. seuraavien museoiden kokoelmissa: MoMA, Victoria and Albert Museum, Designmuseo, Centre Georges Pompidou, Bauhaus Museum, Vitra Design Museum.
- Poikkeuksellisen pitkän uran tehnyt professori ja sisustusarkkitehti Eero Aarnio on yksi suomalaisen modernin muotoiluhistorian kansainvälisesti tunnetuimpia suunnittelijoita.
- Aarnio tuli tunnetuksi maailmanlaajuisesti vuonna 1963 piirretyllä ja vuonna 1966 ensiesityksen Kölnin huonekalumessuilla saaneella Pallotuoli-istuinmallella.
- Aarnion töitä esitellään maailman merkittävimpien museoiden kokoelmissa ja hänen muotoiluun nähdään jatkuvasti lukuisissa kansainvälisissä elokuvissa, musiikkivideoissa sekä muotikuvastoissa.
- Haastattelua tehtäessä Aarniolle tuli kutsu Tukholmaan vastaanottamaan Prinssi Eugen -mitalia. Palkinto myönnetään vuosittain tunnustukseksi merkittävästä taiteellisesta työstä.

Leikkimielinen
Ghost eli
Haamu tuskin
pelottaa ketään.

Origo-valaisimen
esikuva löytyi
Aarnion omasta
saunasta.

Valaisin on omalla tavallaan aktiivinen. Se ei seiso hiljaa nurkassa, vaan vaatii katsomaan itseään heti, kun valot pannaan päälle.

– Toin Iittalassa kokeiluvaiheessa syntyneet neljä lasiesinettä kotiini ja panin niiden sisään lampun. Ajattelin, että jospa tekisin vastaavat akryylistä, mutta liiman kanssa pelaaminen ja saumojen saaminen kohdalleen ei liiemmin houkutellut.

– Aloin miettiä muita ratkaisuja. Hyvin käältä löysin pienen rotaatiovalua valmistavan Melaja Oy:n, jota veti kaksi insinööriä, isä ja poika. Piirsin heille Tuplakuplan. Tein siitä samalla sekä pienemmän että oikein ison version. Ajattelin, että tehdään sellainen lamppu, ettei sen ohi heti kävellä ja että se näkyy kadun toisellekin puolelle.

– Tuplakupla on ollut myyntimenestys. Lamppumateriaalina muovi on mielenkiintoinen, onhan siinä miljoonia mikroskooppisen pieniä kuplia valoa hajottamassa. Pehmeä valo säteilee moneen suuntaan.

VALOA PITÄÄ OLLA. Valoa kaivataan kipeästi pimeään vuodenaikaan kautta maan.

– Valaisin on omalla tavallaan aktiivinen. Se ei seiso hiljaa nurkassa, vaan vaatii katsomaan itseään heti, kun valot pannaan päälle. Että olemme vihaisia hotelleissa, joissa on aina sama juttu: lamppu valaisee vain pöytää, vaikka olisi siinä vieressä ja haluaisi lukea. Ihan oikeasti. Hotelleissa on ihmeellisiä rakennelmia. Pirkko puolestaan kiroaa hotellien kylpyhuoneissa, joissa on kauhean korkealle sijoitetut lamput, kun pitäisi meikkihommat suorittaa.

– Isoihin valaisimiini lukeutuu myös Kummitus. Sitäkin on kaksi kokoa. Sitten on Hello! – Iso käsi – sekä suosittu Nukkumatti. On myös Flat Light, Litteä valo, joka syntyi Pirkon ehdotuksesta tehdä lamppu, joka mahtuu ikkunalaudalle, monessa kodissa kun on kapeat ikkunalaudat. Sitten on iso Flamingo-valaisin. Ja tuolla lattialla on Cubo, kuutio, joka on erinomainen kirkasvalolamppu. Jokainen Suomessa ymmärtää, mikä kuutio on, mutta ulkomaalaisille se ei sano mitään. Cubo on latinaa, ja se on vähän sama asia kaikilla kielillä. Aina on hyvä, kun nimi seuraa lamppua. Sitten on Swan eli Joutsen. Sitäkin on erivärisenä.

– Hauska valaisin on Bottle of Light eli Pullollinen valo. Se on hyvä tuliainen, kun mennään kylään. Tuolla kuistilla on Paloma, kyyhkynen, jossa on valo sisällä. On myös nurin päin olevaa jäätelötötteröä muistuttava Haiku. Herkullisesta ulkonäöstään huolimatta Cake-valaisin, Kakku, ei ole syötävä. Ja toisin kuin muut kattovalaisimet,

Hello! eli Käsi tervehtii huoneeseen tulijoita.

- Pallotuoli-idean lähtökohtana oli pallo, joka on luonnon perusmuoto, maksimivahvuus minimimateriaalilla, Eero Aarnio kertoo.

se valaisee myös ylöspäin, Aarnio esittelee valaisimiaan.

Hän on tottunut myös nimeämään suunnitteleman esineet.

- Hyvänä esimerkkinä voin kertoa erästä valaisimestani, puusta, jossa on kaksi oksaa, joista toisella istuu lintu. Kun menin neuvottelemaan sen valmistamisesta Keralalle, jossa Melaja Oy:n tehdas oli siihen aikaan, isossa kyltissä oli osoite Linnunlaulu 11. Silloin päätin, että valaisimeni nimeksi tulee Linnunlaulu 11, joka samalla oli valmistajan osoite, mutta firma piti sitä liian pitkänä, ja nythän yritys on jo muuttanut Riihimäelle, joten osoitteena on jokin muu. He ovat antaneet valaisimelle nimeksi Koivu. Se on nätti kuin mikä. Se on yksi parhaimmistani. ♦

PALLOTUOLI KOHAUTTI

■ Aarnion suunnitteleman Pallotuolin ensiesittely Kölnin messuilla vuonna 1966 ylitti maailmanlaajuisen uutiskynnyksen. Tuolista tuli hetkessä sensaatio ja sitä myytiin välittömästi 30 maahan.

- Pallotuoli-idean lähtökohtana oli pallo, joka on luonnon perusmuoto, maksimivahvuus minimimateriaalilla. Piirustukset valmistuivat tammikuun 11. päivänä 1963. Edellisenä vuonna olin alkanut freelance-riksi eikä meillä kotona ollut juuri muuta kuin Lundia-kirjahyllyt. Kaipasimme isoa lepotuolia, joten aloin piirtää sitä, Eero Aarnio kertoo.

Kun teit Pallotuolin, oliko sinulla ajatusta, että siitä tulee iso hitti?

- Oli. Vaikka Askon myyntipäällikkö lupasi syödä hattunsa, jos yksikin Pallotuoli menee kaupaksi, ja niitähän meni! Pallotuolia on myös kopioitu Kiinassa. Eräässä lehtijutussa sanottiin sen johtavan kopiointitilastoja tanskalaisen munatuolin ollessa kakkosena.

- Olen aina sanonut, että kopio on ansaittava. Eihän huonoa kopioida, vaikka kysymys onkin viime kädessä varkaudesta, Aarnio kuittaa.

Myös The New York Times teki Pallotuolista ison jutun, minkä jälkeen Aarnion nimi esiintyi useasti myös lehden sanaristikoissa.

- Onko todella niin, että vasta silloin alkaa tapahtua, kun The New York Times kirjoittaa asiasta, kuten vuonna 1967 tapahtui lehden minusta julkaiseman artikkelin jälkeen. Seinälläni ovat lehtileikkeet, joita pidän urani eräänlaisena huippuna. Siellä ovat kuutena eri vuonna julkaistut The New York Timesin sanaristikot, joissa sanalle "aarnio" haetaan etunimeä vinkkinä "innovative furniture designer aarnio". Siinä onkin ollut miettimistä - onhan nimi, jossa on kolme vokaalia ja yksi konsonantti, englanninkielisille outo.

- Olen nyt 85-vuotias ja saan koko ajan lisää tarmoa. Tämä on sikäli jännä ammatti, että tuntuu kuin jatkuvasti nousisi portaita. Aina vain näkymät laajenevat.

- On kuitenkin vaikea sanoa, mistä ideat tulevat. Sehan on ihan loputon maailma.

- Tällä hetkellä pyrin myös valaisimillani isoille markkinoille, ja nyt on hyvät mahdollisuudet, kun minulla on uusi tuotanto- ja myyntiorganisaatio, Eero Aarnio Originals, jonka toimitusjohtaja Stefan Mahlberg on perustanut myyntipisteitä Puolaan, Lontooseen, New Yorkiin ja Montrealiin. Hän tuntee kansainväliset markkinat ja on erittäin tietävä ja osaava kaveri, joka panostaa huonekaluihin ja valaisimiin.

- Tämä on iso asia. Sen lisäksi uusi logomme on voittanut kansainvälisen palkinnon. Se on mainostoimiston tekemä ja kertoo meidän myyvän vain originaaleja. Iso uutinen on myös, että Museum of Modern Art (MoMA) PS1, joka toimii New Yorkissa, on halunnut Pallotuolin kuvattavaksi omaan prosyyriinsä, jonka painos on miljoona kappaletta.

Aarnion avaran ateljeetalon rannassa lämpää aito savusauna.

- Minähän olen saunaihminen! Kyllä sauna pitää talossa oleman. Se on erinomainen rentouttaja.

Onko muita stressin torjumiskeinoja kuin sauna?

- Hyvä idea. Se pitää liikkeessä. Kun sellainen tulee, en malta aamulla edes pukeutua. Työnteko pitää virkeänä ja ideat tulevat samalla tavalla kuin nälkäkin, yhä uudelleen.

Origo-valaisimen esikuvakin löytyy Aarnion omasta saunasta. Vuosia sitten Aarnio rakensi savusaunansa jämäkän puisen tolpan helpottaakseen lauteille kiipeämistä. Sama muoto toistuu Origo-kirkasvalolaitteessa, jonka yläosa muodostaa kantokahvan, joten sitä on kevyt liikutella paikasta toiseen. Laite on myös himmennettävissä.

Millaisen vinkin antaisit suunnittelijan urasta haaveileville nuorille?

- Täytyy vain rohkeasti lähteä maailmalle. Ja kilpailuihin kannattaa ottaa osaa. Ja ellei voita, oppii aina jotakin. Tehty työ ei mene koskaan hukkaan, Eero Aarnio sanoo. Espanjalainen El Mundo on kirjoittanut Aarniosta vaatimattomana nerona, joka yhä jatkaa muotoilun maailmaa viimeisten 50 vuoden ajan leimannutta aktiivista luomistyötä. Joku toinen toimittaja on sanonut Eero Aarnion edustaneen uusinta uutta 1960-, 1970-, 1980- ja 1990-luvuilla. Toimittaja uskoo, että vielä eläkkeellä ollessaankin hän voi 10 vuoden kuluttua todeta Eero Aarnion mööpelien olevan kaikkein moderneimpia.